

Agwam Un Mangkavalyan

Um-umag gapu kan ja Agwam un sinvalyan, un nangumas jin Mapangit.

Hajit un-una na, awad kad jajit mamalong-ag, awad kad jajit manguma-an ja, siyad mangkopya-an ja payon si sigay ja. Tay vokon a sintawon a agay nu aji ma-ala jad juwan tawon, tulun tawon, dipindi nu osjit man-u-uma ja.

Kit hajit Agwam un sinpamilya-an un ininggaw Mapangit, iVyanaw ja payon janat ngim awad kad jin manguma-an ja osya, siyad mangikwa-an ja sin sigay ja.

Ot osan al-algaw, invyagan kanun ud Agwam un, “Itaku ikulub tun noka, gangsa kan ja kinablas ta agsan ta lawa tigammu jin makmakwa-an ji al-algaw.”

Ta timpun ji kakkayaw idi. Agsana mit an makasiguraju nu aji na maslung winnu sa-an. Isu gapu na nga invyaga na nga ija ikulub jajit gangsa kan ja ullayaw, kan ja hajit ujum a gusi, kukuwa jan kaja-anan. Aji ja kad ija inmula si sagud ji jakol a kayu.

Ot i-inggaw jas ji on a ta manguma ja ngarud. Kit napintas jin mula ja. Sobranti jit tala-un ji panagviyag ja. Ta nu nigay jit man-u-ugujan, ajun nigay hiji. Umoy mama-la-is kad jit asawa na, manga-alas ugsa kan ja vyavuy. Umoy ja kad manlamos, aju latta. Kit nu mipanggop hi mula, aju ji avya ja, katila, uvi. Aji kad bastanti ji kanon ja. Aji kad pay, inggaw ja yan hiji.

Tuttuwa ta haji osan lavi, inggaw ja vusul a ummoy mangayaw. Ot najatong ja ja Agwam a sinvalyan. Ot awad kad jit anak na un lalaki, un bumaritu, nanluvut sijit sogwab ot manvutik hijit ginuvyat. Awad kad ja.... Hi Agwam kan hajit asawa na, pinatoy jajit vusul jija. Ngim haji anak ja un bumalasitang, viniyag jajit vusul ot innala ja. Ot asan ja pinatoy ji. Ot jumakojakol kad jit vuvya-i, inasawa ja payon.

Ot hajit kalpasan ji sumagmamanun tawon, jumakol ji anak ja un nanvutik hit tattalun. Ot invyaga na kanu kan apu na, “Apu, mangwa kas vyalivyal ku si kanok hi liman al-algaw,” kana kanu.

Ta hajit osya, manla-it ja kad, aji na, vokon a malasun mavanglos. Mavyalin a... Aji na mavanglos si tulun algaw, liman algaw. Aji kad nanopakopya vyalival na nga kanona si liman al-algaw.

Ot majin kanun ji apu na. “Iy, ngajan nat ika un ilan? Pinatoy ja ka kad ya nikapus ka,” kan kanu jit apu na ngim, “Iy, iyak ivyalos ja ina kan ama ya haji sunud ku,” kana kanu.

Gapu ta ipapilit na, nangwa kanu ji apu na si lina-it. Ot kanona si liman al-algaw ji. Tinansyan jijin apu na a ta siyad invaga na mit. Ot kaysan kanu si annat, tay natigammuwan na jajit tribun hiya jajin inummoy nangayaw hijit igaw ja kalpasan ji sumagmamanun vulan a ta mapalpallatig mit jit ugud, amin a istorya.

Aji kad kaysan hitun kapon ud Limus. Ot inggaw kanu kad sit ngatu, vyatilid, umongpas.... Ay man-isjung kanu vovoloy, os-osa-an kanu jit voloy hit gawa na nga umasu-asuk, a tay timpun ji man-o-osok. Ta hajin o-osok kanu osya, amin jat tagu mansisinnaalak jas jin osok. Aji kad masapa jan manalan kad intunu mansawilig hi init, asi ja madismis. Tay kajakkol jin manguma jas jit ta man-osok jas pagoy, ikwa jas jin uma.

Ot umaja-ajani kanu jit lalaki. Umoy kanus jit, noka, ot majamjama, umoy mantalu sit lungtu sit voloy kanu jit annat a umasu-asuk a voloy. Majama kanun mantatalu ngim nakasagana kuman say-angon na jit vuvya-i nu vumusnag.

Mantatalu kanu si, jit annat a lalaki, awni kanu man ot manggoygoy ji vuvya-i un kana kanu un: “Uwa-uwi, u-uway nun jumakol anak ku, mangngajan ka kan Jawigis, ta umoy ka ud Mapangit, ta ika ilan jit kinablas inkulub mi kan ja ina nasak-uvyan hi tinangvyan a gangsa,” kana kanu.

“Apay nga ivoswoy na jit Mapangit?” kan kanu jit lalaki.

Hajiton, uwayon na latta. Ngim nu lumokwas kuma jit vuvya-i, say-angon na. Ngim kapiya na, inggaw jalom.

Manggoygoy kanu umvos un siya payon jit ivyaga na un, “Uwa-uwi, u-uway nun jumakol anak ku. Mangngajan ka kan Jawigis, ta umoy ka ud Mapangit, ta ika ilan jit kinablas, inkulub mi kan ja ina, ta nasak-uvyan si tinangvyan un gangsa,” kana kanu.

Gapu ta noka jit lalaki, linumtaw jit lalaki ot inummoy jalom. Mampakuy omya jit vuvya-i kanu, “Aji ka manpakul. Apay aya nat manggoygoy ka kad ya, ugujom Mapangit?” kana. Hajiton, istorya-on ji vuvya-i.

“Iy, sinlong jakamid Mapangit ot pinatoy ja jit inak, pinatoy ja ji amak, pinatoy ja umvos jit sunud kun lalaki. Awad kad sakon, viniyagak kan jija ot, igaw, kajakkolak man, inasawa-ak kan jija ot siya tu tun anak mi,” kana kanu.

Hajiton, ivyagan kanu jit lalaki un, kana un, “Sakon jit sunud nu. Ta nanluvutak hit sogwab ot nanvutikak hit ginuvyat ot sakon ji umoy omya vumalos. Ta ngajanok nu pinatoy jaka pay,” kana kanu.

Ot ali, nan-innivil ja kanu a. Mantiliw jan man-innivil jan a, ta noka mit, natalok ja tay nan-innojas ja.

Hat gidgijam kanu man hiji, mansasa-al jajit umoy un nan-o-osok, invyaga kanun ji vuvya-i un, “Sya tu ji sunud ku un iyak kan hiya anapon. Ot kapiya na, summa-al, nilumnok ot nantigtigammo kami. Siya na ipatpatigammok kan sika,” kana kanu hit asawa na.

Ot man-ugud kanu ji asawa na, “Napiya nu...anusan ta lawan paltiyon jit volok ta awad ma-utu ta ginga-an ta jatun ka-ilyan ta ipatpatigammo ta pay,” kana kanu.

Ot paltiyon ja kanu jit volok ja ot ginga-an ja ka-ilyan ja un ipatigammun kanun ji kayung na a un, “Adu jit kayung ku un jummatong nga ina anapon tun sunud na. Ot napiya kam ta nakaradkad. Nga siya tun ipatpatigammok kan jakayo hitun ka-ilyan ta nga nu awad mansagid kan hiya, jitaku nat manpapatoy,” kan kanu jit kayung na.

Ot siya jin a. Aji kad, naragsakan ja tay tinigammu ja un kayung jit, ay, summa-al jit kayung na. Ot majamjama kad hiji, jumakojakol ji anak na pay, inyasawa ya payon hiji. Ot hiya ji jin gapu na un awad jad na-iVyanawan pay hijin parti nas jin Limos, tay hiyaji jin kaysanan jajin mansunud kit nangasawa ja si iLimos isu nga adji jad ujum pay nga iLimos un na-iVyanawan, os najala-an hi iVyanaw gapu ta adji jad ganak jajit mansunud a hiya jaji.

Ot siya ji jin patinggan jijin istoryan ma-ipanggop kan ja Agwam a sinvalyan ustun Mapangit.

Recorded on December 4–5, 2006, in Kalinga, Philippines

Oral account by Barcelon Panabang

Transcription and Translation by Scott M. Saboy & Lawrence A. Reid

Assisted by Warren Panabang

Recorded and supervised by Michiyo Yoneno-Reyes

<http://www.ioc.u-tokyo.ac.jp/~yoneno/database.html>